

INDIKATIV PERFEKTA AKTIVA

18. LEKCE

CO TO JE?

- minulý čas
- představuje děj jako dokončený
- +- odpovídá českému minulému času dokonavých sloves (uviděl jsem, přišel jsem)
- tímto způsobem se tvoří aktivní tvary, pasivní se tvoří jinak

JAK SE TO TVOŘÍ?

perfektní kmen + koncovky

sg.	pl.
1. laudāv-ī	1. laudāv- imus
2. laudāv- istī	2. laudāv- istis
3. laudāv- it	3. laudāv- ērunt

FAQ

- **K čemu potřebuju další minulý čas, když už umím ten s tím -ba- (=imperfektum)?**
  - imperfektum vyjadřuje spíše děj v jeho průběhu (viděl jsem), zatímco perfektum představuje děj jako uzavřený celek (uviděl jsem)
- **Co to je perfektní kmen? Dá se to nějak logicky odvodit?**
  - perfektní kmen se nijak jednoduše logicky odvodit z přítomného tvaru slovesa nedá; je třeba se tvar perfekta u každého slovesa naučit
  - v každém slovníku či ve slovíčkách v učebnici je u každého slovesa uvedena 1. os. sg. perfekta aktiva (hned za infinitivem: laudō, āre, **āvī**, ātum) - tj. avi = laudāvi, perfektní kmen zůstane, když odpojíme koncovku -ī, tj. "laudāv"
- **Jak je to s deponentními slovesy?**
  - Deponentní slovesa mají pouze pasivní tvary. Indikativ perfekta aktiva je aktivní tvar. Deponentní slovesa ho tedy nemají. Takže žádné hortavi.
- **A co sloveso esse a složeniny? Mají perfektum?**
  - Ano, mají. Perfektní kmen je **fu-** a tvary se tvoří zcela pravidelně (fui, fuisti, fuit , fuimus, fuistis, fuerunt)
  - u složenin abesse, adesse a posse dochází k hláskovým změnám (absum - **afui** x adsum - **affui**; possum - **potui**)
- **Co když jsem se nenaučil perfektní kmeny sloves?**
  - Lze je najít ve slovníku. Když není slovník po ruce, zbývá už jen tipovat. Způsobů, jak tvořit perfektní kmen, je jen šest, a jsou zde jisté tendence, které mohou pravděpodobnost, že tipnete správnou podobu perfekta, mírně zvýšit, nelze však mechanicky přiřadit způsob tvoření perfekta ke konkrétní konjugaci, v podstatě všechny způsoby se objevují ve všech konjugacích:
    - pro slovesa 1. a 4. konjugace je typické zakončení perfektního kmene na -v-. (laudavi, cantavi, audivi...)
    - zakončení perfektního kmene na -u- se častěji objevuje u sloves 2. konjugace (monui, colui, domui...)
    - zakončení na -s- se nejčastěji objevuje u 3. konjugace, zastoupeno je i u 2. a 4. (scripsi, rexi, clausi, pressi...)
    - zdĺoužení (změna) kmenového vokálu se vyskytuje u sloves 2. - 4. konjugace (legi, cavi, veni, egi)
    - reduplikace začátku kořene slova - u tohoto nejdívnějšího způsobu tvoření perfekta není ani žádná tendence, kde by se to objevovalo častěji, tak aspoň pár příkladů: tendo-tetendi, curro - cucurri, sto - steti, pello - pepuli...)
    - nejčastěji u sloves třetí konjugace je perfektní kmen stejný jako přítomní: statuo/statui, defendo/defendi, solvo/solvi

INDIKATIV PERFEKTA PASIVA

19. LEKCE

CO TO JE?

- minulý čas
- představuje děj jako dokončený
- +- odpovídá českému minulému času dokonavých sloves (byl jsem spatřen, byl jsem vyslechnut)
- tímto způsobem se tvoří pasivní tvary, aktivní se tvoří jinak

JAK SE TO TVOŘÍ?

participium perfekta pasiva +
tvary slovesa esse v přítomnosti

sg.	pl.
1. laudatus, a, um sum	1. laudati, ae, a sumus
2. laudatus, a, um es	2. laudati, ae, a estis
3. laudatus, a, um est	3. laudati, ae, a sunt

FAQ

- **Co to je participium perfekta pasiva? Kde ho najdu? Jak se tvoří?**
  - participium perfekta pasiva je slovesné adjektivum vyjadřující pasivní a předčasný děj (*jeho platnost je relativní - neoznačuje tedy minulost samu o sobě, ale fakt, že se děj participia odehrál před dějem hlavního slovesa*)
    - v češtině mu zhruba odpovídá přídavné jméno slovesné či přechodník minulý (laudatus = pochválený; byv pochválen)
  - v každém slovníku či ve slovíčkách v učebnici je u každého slovesa uveden tvar supina, z něž se participium perfekta pasiva tvoří (hned za perfektem: laudo, are, avi, **atum**, tj. laudatum).
  - Z tvaru supina (laudatum) odtrhneme -um a přidáváme koncovky obvyklé pro adjektiva 1. a 2. deklinace: pro maskulina -us, pro feminina -a, pro neutra -um v sg. a v pl. koncovky -i, -ae, a (laudatus, laudata, laudatum, laudati, laudatae, laudata)
- **Podle čeho mám rozhodnout, jestli v pasivním perfektu je laudatus, laudata, laudatum, laudati nebo něco jiného?**
  - vždy podle rodu, čísla a pádu podměty slovesa esse: byl jsem pochválen - laudatus sum; byla jsem pochválena - laudata sum; byli jsme pochváleni - laudati sumus atd.
- **Proč je v pasivním perfektu tvar slovesa esse v přítomnosti? Překládá se to tedy jako "jsem pochválený"?**
  - Tvary pasivního perfekta ovšem nepřekládáme jako "jsem pochválený", pouze jako "byl jsem pochválen"
  - kdybychom zaměnili tvary slovesa esse v přítomnosti za tvary v imperfektu (eram, eras atd.), vzniklo by plusquamperfektum, které má jiný význam
- **A co sloveso esse a složeniny? Mají pasivní perfektní tvar?**
  - Nemají. Nejde být byt.
- **Jak je to s deponentními slovesy?**
  - Deponentní slovesa tvoří v perfektu pouze tyto pasivní tvary, které mají aktivní význam a překládají se do češtiny nejčastěji tvarem dokonavého slovesa:
    - např. hortatus sum - povzbudil jsem (od hortor, ari)